

Elhunyt Dénes Zsófia

A Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja irodalmi szakosztálya megrendüléssel tudatja, hogy Dénes Zsófia József Attila-díjas író 102 éves korában elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Dénes Zsófia 1885-ben született Budapesten. Pályáját hírlapíróként kezdte. 1911-ben a Pesti Napló, majd 1913-tól a Világ párizsi tudósítója volt; beszámolt a francia szellemi élet eseményeiről, s tájékoztatta a hazai közvéleményt a bontakozó modern művészeti irányzatokról. Az 1910-es években a háborúellenes forradalmi mozgalomhoz kapcsolódva, hamarosan elkötelezett harcosa lett a tudományos szocializmus eszméinek, s bekapcsolódott a forradalmi propagandamunkába is. Ő adta közre az első magyarul írt Lenin-életrajzot, s 1919-ben tanulmányát jelent meg A nő a kommunista társadalomban címmel.

A Tanácsköztársaság leverése után Bécsbe emigrált, s a Bécsi Magyar Újság munkatársaként dolgozott. Hazatérése után — 1925-től — folytatta újságírói-publícistikai tevékenységét: az Esti Kurir és a Reggel című lapokban jelentek meg írásai. Rendkívül széles körű irodalmi munkásságot fejtett ki. Önálló cikkei, tanul-

mányai mellett jelentős szerepet vállalt Ady Endre elismertetéséért, a költő emlékét érintő félreértések eloszlatásáért. Személyes kapcsolatuk történetét — Dénes Zsófia, Zsuka egy időben Ady menyasszonya volt — személyes hangú, lírai valóságokban írta meg. Memoárjai egyebek között az Élet helyett órák című 1935-ös kötetében jelentek meg, 1942-ben megírta Az ismeretlen Adyt, s 1957-ben a nagyváradi emlékeket felidéző könyvét, az Akkor a hársak épp szerettek címűt. Számos regénye és más kötete — így a Zrínyi, Ilona, a Gyalog a baloldalon, a Párizsi körhinta, a Szivárvány — jelent meg, és sokat fordított franciából.

Munkássága elismeréseként 1975-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával, 1979-ben a Szocialista Magyarországiért Érdemrenddel, 1981-ben József Attila-díjjal, 1985-ben — 100. születésnapján — a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval és kitüntetésével Zászlórendjével tüntették ki. (MTI)

A bolgár kultúra Magyarországon

Hagyomány már, hogy az év elején a budapesti bolgár kulturális és tájékoztató központ magyar művészek bolgár témájú műveiből rendez tárlatot. Az idén Gerzson Pál festő és Mezey István grafikus munkái láthatók a Népköztársaság úti színházban.

A központ ez évi munkájának centrumában a fontosabb évfordulókhoz kapcsolódó rendezvények állnak. Megünneplik többek között — Dimcsó Debeljanov költő születésének 100. évfordulóját, a bolgár forradalmi nemzeti felszabadító mozgalom létrehozója Vaszil Levszki születésének 150. évfordulóját. Bulgáriából sok vendéget várnak: Venceszlav Nikolov gordonkaművész Sebestyén János csemballóművésszel ad majd közös hangversenyt; grafikus, festő, és iparművészek mutatkoznak be, megrendezik Mircsó Manolov filmrendező szerzői estjét. A központ rendezvényei vidékre is eljutnak, barátsági napokat tartanak Baranya, Somogy, Zala, Tolna és Bács megyében. A cél: növelni a bolgár kulturális és szellemi értékek jelenlétét a magyar társadalom életében.

Narkósok — illegálításban

Drog-ambulancia Szegeden

Gyerekeinket, ha ostobán homokba is dugtuk sokáig a fejünket, sajnos csábítják a narkotikumok a keleti égtájakon is. S hogy nem sikertelenül, arról a korábbi struccpolitikával dacoló szakembereknek már igen beszédes adataik vannak. Olyanok is, amelyek a pusztító szerek függőségébe került fiataloktól vallanak, és sajnos olyanok is, amelyek a halálozási statisztika számait növelik.

Az Egészségügyi Minisztérium — fölismerve a jelenség társadalmi veszélyességét — Baranya mellett Csongrád megyét bízta meg azzal, hogy szakemberei tervezék meg a narkomán fiatalok gondozását ellátó drogambulancia országos modelljét, indításnak el egy kísérleti programot. S Csongrád megye — amint arról röviden tájékoztattuk olvasóinkat — munkához látott.

Ezért is

fizetni kell . . .

Hogy miért esett a választás éppen ránk? A szegedi ifjúsági ideggondozó intézetben 1975 ősze óta foglalkoznak — Farkasinszky Teréz főorvos irányításával — a narkomán serdülők gondozásával. A 11 esztendő tapasztalatai lehetővé teszik a „járvány” nyomán követését, társadalmi, gazdaságpolitikai, szociálpolitikai összefüggéseinek vizsgálatát, ugyanakkor alapot adnak a megelőző, gyógyító munka elveinek kidolgozásához.

A tények: az intézetben a jelzett időszakban 476 narkomán beteg vizsgáltak és kezelték. Ezen a perióduson belül azonban számos változást lehetett megfigyelni. Eleinte például igen gyorsan fény derült az egyes esetekre, hiszen a gyerekek nyíltan szippantgatták a ragasztót. Akkor évente 140-en kerültek orvosi felügyelet alá. Talán a szakmai éberség hatására a fiatalok kezdtek „illegálításba vonulni”, s titokban hódoltak szenvedélyüknek. Így mostanság már csak 35—40 esetet sikerül földeríteni évente, aminek következtében szaporodik az idült visszaélők, a függőségi állapotba kerültek száma. Ezzel együtt nehezebbé válik a gyógyítás is.

Némiképp eltolódott a narkotikumokkal élők életkora is. Korábban főként a 14 év körüliekből kerültek ki a páciensek, most a 15—20 évesek jutnak az intézetbe vizsgálatra, gondozásra. Még sajnálatosabb, hogy közöttük egyre több a lány. Nem elhanyagolható szempont: az

évek során bővült a visszaélésre használt anyagok — vegyszerek, gyógyszerek, alkohol, kábítószer — köre, s változatosabb lett a használatuk módja is. A belegezés mellett szájon át vagy intravénásan juttatják szervezetükbe ezeket a szereket. Sajnos hozzájutnak a fiatalok a kemény kábítószerekhez is, van kínálat már LSD-ből, heroinból és marihuánából. Dívik körükben a „csináln magad”-mozgalom is: a mákból, az általuk termesztett indiai kender magjából házilag állítják elő a kábítószereket. A múlt év őszén — talán kis hazai laboratóriumban — ópiumot is nyertek, amelyet érpályába juttattak be. Tudomásunk van róla, hogy kialakult egy illegális gyógyszer- és kábítószerciklus, ahol a kereslet-kínálat szabályozza a mindenkori árakat. Egy adag LSD például 1000 forint, egy marihuána cigaretta 500, egy bizonyos tabletta 100 forint. S ha már a pénz is ekkora szerephez jutott, nyomában föllép a bűnözés is. A nyilvántartott fiatalok 44 százaléka bele is keveredik valamilyen bűncselekménybe: garázdaság, lopás, emberölési kísérlet és gyilkosság is előfordul. Ezért is fizetni kell . . .

Védekezés:

katonás

összhanggal

Hogy mit tud tenni ezekért a fiatalokért az egészségügy? Az összes kezelt 30 százaléka fekvőbeteg-intézetbe került, több mint a felük heveny mérgezés, a többiek elvonókezelés miatt. S az eredmény? Nem ad optimizmusra okot: a terápia 30 százalékuknál volt sikeres. Sajnos meggyűlölt 9 áldozata is van a narkomániának, többen közülük öngyilkosságot követtek el. Életkoruk: 11—24 év. Az orvosok munkáját nehezíti, hogy a fiatalok kábítószerekkel az egészségkárosodás, a pszichoszociális leépülés lényegesen gyorsabban következik be, mint az alkoholfogyasztóknál.

Az eddigiekből is nyilvánvaló, hogy az egészségügy egymagában aligha képes leküzdeni ezt a kórt. Ezernyi szála-boga köti kialakulásakor is a társadalmi környezethez, a megelőzés, a gyógyítás is feltételezi ezt a visszacsatolást. Annál is inkább, mert nincsenek ki-

emelt, veszélyeztetett rétegek, mások rossz példája elragadhatja bárkinek — a serdülőkorban élményekre oly éhes — gyermekét. Fokozott figyelmet kell szentelni mégis a rendezetlen családban élőkre, az érzelmileg elhanyagolt vagy állami gondozott gyerekekre. Tény az is, hogy a nagyobb városok főként sűrűn lakott lakótelepeinek terjed járványserűen a narkózis, ott, ahol ellenőrzetlenül, csapatostól csatagolnak az utcán azok a bizonyos „kulcsos” gyerekek. Szülők, pedagógusok, társadalmi szervezetek tájékozottsága, ébersége nélkül aligha kecsegtet eredményrel a legnagyobb szaktudás és elhivatottság sem.

A szegedi intézet — munkájához szövetségeseket keresve — 1980 óta havonta továbbképzést tart a gyermek-egészségügyi szolgálat dolgozó körében, remélve ettől a sikeresebb megelőzést. Ugyancsak ezt várják a pedagógusok, a Vöröskereszt, a KISZ, a Kőjál egészségnevelési osztálya kérésére megtartott előadásoktól, tájékoztatásoktól. Nem nélkülözhető egyetlen eszköz sem, amellyel megvédhetjük gyerekeinket, életüket — és a jövőt: tavaly hivatalos kapcsolat jött létre Szegeden az egyházak által szervezett kallódó ifjúságot mentő misszióval is. Katonás összhanggal talán csatát lehet nyerni.

Még nem késő?

Az Egészségügyi Minisztérium által elfogadott modellkísérlet háromlépcsős lenne. Elsőként létrejön Szegeden — a regionális drogcentrum részeként — a drogambulancia. Az ifjúsági ideggondozó intézetnek ezután külön részlege fogadja, gyógyítja a narkomán fiatalokat, s megelőző, felvilágosító munkát is végez. Jelenleg szervezett képzésben részesíti az intézet az új szakembereket, akik gazdagabbá tehetik majd azt a tevékenységet, bővítve tanácsadói szolgálattal. Az ambulancia a Tanácsköztársaság útról egyelőre a Vöröskereszt volt alkoholizmus elleni klubjába költözik, de az első negyedéves elfoglalhatja végleges helyét, a Csánádi utcai volt óvoda épületét, fölújítására ugyanis megkapta a város a központi támogatást. A későbbiekben az ambulancia mellé átmeneti szállást szeretnének szervezni, ahol ideiglenesen biztonságos hajlékra lelne az, akinek rendezetlenek az életkörülményei.

A drogcentrum másik egységeként működik majd a zárt elvonóosztály, amelynek gazdája a SZOTE ideg-elmegyógyászati klinikája lesz. Végül szükség van egy rehabilitációs intézetre, ahol 1—2 éves tartós kezeléssel, pedagógiai, pszichológiai módszerekkel igyekeznek majd visszavezetni a fiatalokat az egészséges életbe.

Hogy ezek az elvek, az információk gyorsan, gördülékenyen „közlekedjenek” minden érintett szakember között, a napokban létrejött a megyei tanácsnál egy hozzáértéskből álló tanácsadó testület. A résztvevők leszögezték: a gondokat nem az azal igyekeznek enyhíteni, hogy üléseznek. Céljuk a mindennapos kapcsolattartás, a közös gondolkodás és a gyors intézkedés.

A hosszú kényszerpauza után higgyük: még nem késő!

Chikán Ágnes

Önvizsgálat és cselekvés

Az szmt elkészítette az idei gazdaságpolitikai feladatáttervét. Többek között ezt vitatták meg a tegnapi testületi ülésen.

Sebők János titkár elmondta, hogy az érdekvédelem további erősítésére van szükség. Ezt sürgetik a gazdasági feladatok is. Erősödött a vitakészség, sok helyen az érdekeltségű rendszer már jól működik. Felhívta a figyelmet a munkaidőalap védelmére, és a teljesítményarányos bérézésre. A szakszervezeteknek is magukévé kell tenni a vállalkozó gazdálkodás új követelményeit, és minden erejükkel támogatni az eredményesebb termelőmunkát.

Az ülésen többen mondták el véleményüket a ránk váró feladatokról. Kovács Sándor az élelmiszeripar területén jelentkező gondokról beszélt. A termékminőség és a munkafegyelmén a jövőben sokat kell javítani. A gyors, korrekt, nyílt tájékoztatás megkönnyíti a szakszervezeti tisztségviselők munkáját is.

Kovács Lajos elmondta, hogy a tartósan eredménytelenül gazdálkodó egységekre nem ártana nagyobb figyelmet fordítani. Nincs idő könyörgésre. Személyi

Szmt-ülés

ügyekben is gyorsan kellene dönteni, ne várjuk meg, míg tönkremegy egy vállalat.

Tasi Jánosné a vendéglátás nehézségeiről szólt. Fogytán vannak a belső tartalékok, az áruellátás sokszor akadozik, nem javult a fogyasztói érdekvédelem.

Cserhalminé Rutai Mária kérte, az instruktori munka ne formális legyen, és ne tegyék divattá a státusok létrehozását. Lugosi József a vasutasok nevében elmondta, hogy a munkaversenyben a gazdasági feladatokat és a minőség javítását helyezik előtérbe. Tartalékaik elsősorban a munkaszervezés területén vannak. Sebők István nem kívánatos tényként említette, hogy az építőiparban az elmúlt évben több vállalat kapacitásának csupán 30-40 százalékát sikerült lekötöni. Sajnos, még nem általános a munkahelyeken a vállalkozó szellemű vezetés.

Bíró Lajos arra hívta fel a figyelmet, hogy a szakszervezeti tisztségviselők ne tőrjék maguk körül a kö-

zömbösséget, a fegyelméletlenséget.

Az ülés meghívott vendége, Szabó Sándor, a megyei pártbizottság első titkára is szólt. Miután ismertette a tavalyi megyei termelési mutatókat, gazdasági tendenciákat, a szakszervezetekre váró feladatokról szólt. Önvizsgálat után cselekvésre van szükség. Az előre mutató változásokért, ha kell, a konfliktusokat is muszáj vállalni. Ha a dolgozók megértik, hogy a felgyülemlett feszültségek csak a munkájuk nyomán enyhülhetnek, a feladatok gyorsabban és jobban valósulnak meg. És a számonkérés, valamint az ellenőrzés válnak gyakorlattá a szakszervezeti mozgalomban is.

A testület a hozzászólásokat követően egyhangúlag elfogadta az előterjesztett gazdaságpolitikai tervezetet, majd Horváth Károly titkár az szmt, és az elnökség idej munkaprogramját ismertette. Végül Agoston József vezető titkár beszámolt a két ülés között végzett munkáról.

B. E.

Jól benne vagyunk . . .

Sokat dolgozik a magyar ember? A válaszok persze eltérőek. Néhányan bizonygatják, hogy gazdasági problémáink abban gyökereznek, hogy keveset dolgozunk. Mások a mellékkereseteket említik, ami csökkentti a főmunkaidő teljesítményét. Az igazsághoz talán azok járnak a legközelebb, akik úgy vélik, hogy eleget dolgozunk, csak nem elég hatékonyan. Az érvek különbözőek.

Hómunkások felvételét hirdették meg. Hősünk néhány hónapos, friss diplomával a zsebében, úgy érezte, hogy eljött az ő ideje. Néhány óra alatt kereshet annyit, mint biológiai kutatómunkájával ugyanannyi idő alatt talán soha. A jelentkezésnél már rutinos hómunkások gyülekeztek. A műszak este 10-kor kezdődött és hajnali 6-ig tartott. A felvétel, a nálunk „ritkán tapasztalható”, nehézkes adminisztráció miatt, már háromnegyed tizenegyre befejeződött. És ekkor indulás, ki, a messi Tarján! Hősünk — akire egyébként a gyülekezők némi csodálkozással figyeltek a névsorolvasásnál — elhangzott doktori megnevezés miatt — felvette, talán az utolsó busszal gyorsabban ki lehetne érni! Ezzel a javaslattal végképp elvesztette sok havat megért kollegái bizalmát. Az óra tizenöt perc híján éjfélét mutatott, mire a lapátolás teljes gözzel beindult. Azaz, csak kezdődött

A volna, ha a közeli lépcsőház kapuját a feledékeny házmaster nem hagyta volna nyitva. Így hát a munka csak félgözzel ment és tarthatott egészen sokáig. Hogy meddig, arra senki sem emlékszik pontosan, legfeljebb azok a korán kelők gondolkodhattak el egy kicsit, akik tudják, reggelként, háromnegyed hat körül a felvívó helyeknél hosszú sorok szokatlan kigyóznai. Az alkalmi hómunkások a pénzükért állnak sorba ilyenkor. Mindenki ugyanazért a háromszáz forintért.

Az epizód csak egy piciny, kellemetlen szilánk, de gondoljunk csak arra, hogy hány ilyen szilánkból épül fel országunk üveggyömbje. Félreértés ne essen: én nem ezeket a munkásokat hibáztatom. Rég elmúltak már azok az idők, amikor az őszinte lelkesedés fűtötte a csakánnyal lesújtó karok izmait. A világ mindenhol nagyot változott, s fogadjuk el ezt az új világot, de megváltozott követelményrendszerével együtt. Azaz, az ösztönzőrendszer is fejlődjön, ha kell, emeljük fel a hómunkások bérét, ha kell, oldjuk meg a közvetlen ellenőrzést. Enélkül ne is várjunk eredményt, s ne is csodálkozzunk, ha kicsiny országunk a mai csúszós világban a „hómunkások” és ösztönzők hanyagsága miatt állandóan elcsúszik, és feltápaszkodásra kényszerül.

Takács Attila

Tanácskozott a megyei KISZ-bizottság

Tegnap, csütörtökön Germáné Vastag Györgyi első titkár vezetésével ülésezett a KISZ Csongrád Megyei Bizottságának testülete. Többek között intézkedési tervet fogadtak el a forradalmi ifjúsági napok megyei programjára, feladataira, a KISZ zászlóvontására 30. évfordulójának megünneplésére. A terv előadója Molnár Attila, a bizottság titkára volt.

A forradalmi ifjúsági napok rendezvénysorozata évek óta keretbe foglalja kiemelt történelmi évfordulóink méltó megünneplését, lehetőséget nyújtva a politikai közéleti aktivitásra. Kiemelt figyelmet fordítanak a „fel-nőtt társadalom” részvételére úgy, hogy a rendezvények ifjúsági jellege megmaradjon.

Március 15-én hagyományainknak megfelelően megemlékeznek az 1848-as forradalom és szabadságharc

139., valamint a Márciusi Front megalakulása 50. évfordulójáról, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 68., az egységes ifjúsági szövetség, a KISZ megalakulásának 30. évfordulója alkalmából nemzedéki találkozókon, kiállításokon elevenítik fel a történelmi eseményeket.

Április negyedikén hazánk felszabadulásának 42. évfordulóján a KISZ-szervezetek részt vesznek a párt- és állami szervek által szervezett ünnepségeken. Aktív részt vállalnak a megemlékezésekhez kapcsolódó ünnepi műsorokban, kulturális programokban.

Májusban a győzelem napi megemlékezések szerves része lesz a forradalmi ifjúsági napoknak. Megyénk fiataljai békedemonstrációkat rendeznek, Szegeden fáklyás felvonulásra is sor kerül.